ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 14ης Ιουλίου 2005 *

Στην υπόθεση C-192/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Γαλλία) με απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Απριλίου 2004, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Lagardère Active Broadcast, διάδοχος της Europe 1 communication SA,

κατά

Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE),

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL),

παρισταμένης της:

Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA (CERT),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet, S. von Bahr, J. Malenovský (εισηγητή) και U. Lõhmus, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Μαρτίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Lagardère Active Broadcast και η Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA (CERT), εκπροσωπούμενες από τους D. Le Prado, F. Manin και P. M. Bouvery, δικηγόρους,

— η Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE), εκπροσωπούμενη από τον O. Davidson, δικηγόρο,

— η Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL), εκπροσωπούμενη από τους H. Weil και K. Mailänder, Rechtsanwälte,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την A. Bodard-Hermant,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Tiemann και τον H. Klos,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την K. Banks,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ L 346, σ. 61), καθώς και της οδηγίας 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση (ΕΕ L 248, σ. 15).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Lagardère Active Broadcast, διαδόχου της Europe 1 communication SA (στο εξής: «Lagardère» ή «Europe 1»), αφενός, και της Société pour la perception de la rémunération équitable (στο εξής: SPRE) και της Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (στο εξής: GVL), αφετέρου, ως προς την υποχρέωση καταβολής εύλογης αμοιβής για τη ραδιοφωνική μετάδοση φωνογραφημάτων μέσω δορυφόρου και χερσαίων αναμεταδοτών εγκατεστημένων στη Γαλλία και στη Γερμανία.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

3 Κατά το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 92/100:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν για τους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την ασύρματη ραδιοφωνική μετάδοση και την παρουσίαση στο κοινό των εκτελέσεών τους, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η εκτέλεση αποτελεί ήδη μέρος ραδιοφωνικής εκπομπής ή γίνεται από υλική ενσωμάτωση.

2. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ένα δικαίωμα προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι ο χρήστης καταβάλλει εύλογη και ενιαία αμοιβή σε περίπτωση που ένα φωνογράφημα το οποίο εκδίδεται για εμπορικούς σκοπούς ή μια αναπαραγωγή του φωνογραφήματος αυτού χρησιμοποιείται για ασύρματη ραδιοφωνική μετάδοση ή για οποιαδήποτε παρουσίαση στο κοινό και προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι η αμοιβή αυτή κατανέμεται μεταξύ των καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών των φωνογραφημάτων [...]»

4 Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83:

«[...] όσον αφορά τα δικαιώματα του δημιουργού, γίνεται επί του παρόντος διάκριση μεταξύ της παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρων απευθείας μετάδοσης και της παρουσίασης στο κοινό μέσω τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων· [...] επειδή η απευθείας λήψη είναι δυνατή, αλλά πλέον και οικονομικά εφικτή για τους δύο τύπους δορυφόρου, δεν δικαιολογείται πλέον αυτή η διαφοροποιημένη νομική μεταχείριση.»

5 Κατά την έβδομη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας:

«[...] εξάλλου, η ελεύθερη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση προγραμμάτων εμποδίζεται από την υφιστάμενη νομική αβεβαιότητα σχετικά με το αν, [για τη] ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μέσω δορυφόρων των οποίων τα σήματα είναι δυνατόν να ληφθούν απευθείας, [τα σχετικά δικαιώματα πρέπει να αποκτηθούν μόνο στη χώρα εκπομπής ή αν πρέπει, ομοίως, να αποκτηθούν κατά τρόπο καθολικό στο σύνολο των χωρών λήψεως] [...]»

6 Κατά τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας:

«[...] συνεπώς, πρέπει να παύσει η διαφορετική μεταχείριση, μεταξύ των κρατών μελών, της μετάδοσης προγραμμάτων μέσω τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων, έτσι ώστε η βασική διάκριση στο σύνολο της Κοινότητας να είναι το εάν τα έργα και τα άλλα αντικείμενα προστασίας παρουσιάζονται στο κοινό [...]»

7 Η δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/83 ορίζει:

«[...] για να καταλήξουν στο ποσό της αμοιβής που καταβάλλεται κατά την κτήση των σχετικών δικαιωμάτων, τα μέρη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την εκπομπή, όπως η πραγματική ακροαματικότητα, η δυνητική ακροαματικότητα και η γλώσσα στην οποία μεταδίδεται.»

8 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/83 ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "δορυφόρος" νοείται ο δορυφόρος που εκπέμπει σε δέσμες συχνοτήτων οι οποίες, σύμφωνα με το τηλεπικοινωνιακό δίκαιο, προορίζονται αποκλειστικά για την εκπομπή σημάτων προς λήψη από το κοινό ή για κλειστή επικοινωνία μεταξύ δύο σημείων. Στην τελευταία περίπτωση, όμως, οι συνθήκες υπό τις οποίες γίνεται η ατομική λήψη των σημάτων πρέπει να είναι δεκτές συγκρίσεως με τις συνθήκες που ισχύουν στην πρώτη περίπτωση.»

9 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«α) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου" νοείται η πράξη της εισαγωγής, υπό τον έλεγχο και με ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, των σημάτων-φορέων προγραμμάτων που προορίζονται για λήψη από το κοινό σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος

β) η πράξη παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρου τελείται μόνο στο κράτος μέλος όπου, υπό τον έλεγχο και την ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, τα σήματα-φορείς προγραμμάτων εισάγονται σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος».

10 Τα άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 93/83 ορίζει:

«1. Για τους σκοπούς της παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρου, τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών προστατεύονται δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 6, 7, 8 και 10 της οδηγίας 92/100/ΕΟΚ.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, "η ασύρματη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση" στην οδηγία 92/100/ΕΟΚ θεωρείται ότι περιλαμβάνει την παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

11 Κατά το άρθρο L. 214-1 του γαλλικού κώδικα πνευματικής ιδιοκτησίας:

«Οσάκις ένα φωνογράφημα εκδίδεται για εμπορικούς σκοπούς, ο καλλιτέχνης ερμηνευτής και ο παραγωγός δεν μπορούν να απαγορεύσουν:

[...]

2° τη μετάδοσή του σε ραδιοτηλεοπτική εκπομπή, ούτε την ταυτόχρονη και ακέραια αναμετάδοση της εκπομπής αυτής.

Οι ανωτέρω χρήσεις των φωνογραφημάτων που εκδίδονται για εμπορικούς σκοπούς παρέχουν στους ερμηνευτές καλλιτέχνες και στους παραγωγούς, ανεξαρτήτως του τόπου της υλικής ενσωματώσεως των φωνογραφημάτων αυτών, δικαίωμα για εύλογη αμοιβή. Η αμοιβή αυτή καταβάλλεται από τους χρήστες των φωνογραφημάτων που εκδίδονται για εμπορικούς σκοπούς υπό τους όρους των σημείων 1° και 2° του παρόντος άρθρου.

Το ύψος της αμοιβής υπολογίζεται βάσει των εσόδων από την εκμετάλλευση ή, ελλείψει αυτών, σε ποσό κατ' αποκοπήν [...]

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η Lagardère είναι εταιρία ραδιοφωνικών μεταδόσεων εγκατεστημένη στη Γαλλία. Η παραγωγή των εκπομπών της πραγματοποιείται στις εγκαταστάσεις της στο Παρίσι, απ' όπου οι εν λόγω εκπομπές μεταδίδονται σε δορυφόρο. Τα σήματα επιστρέφουν στη γη, όπου τα λαμβάνουν αναμεταδότες εγκατεστημένοι στη γαλλική επικράτεια, οι οποίοι αναμεταδίδουν τις εκπομπές στο κοινό με διαμόρφωση συχνότητας.

13 Δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος τρόπος μεταδόσεως δεν καλύπτει το σύνολο της γαλλικής επικράτειας, ο δορυφόρος μεταδίδει τα σήματα αυτά και σε πομπό εγκατεστημένο στο Felsberg, στο ομόσπονδο κράτος του Σάαρ (Γερμανία), ο οποίος είναι τεχνικώς προγραμματισμένος να μεταδίδει τις εκπομπές, σε μακρά κύματα,

στη γαλλική επικράτεια. Η μετάδοση αυτή πραγματοποιείται από την Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 (στο εξής: CERT), η οποία είναι θυγατρική της Lagardère. Η λήψη των μεταδιδόμενων στη γαλλική γλώσσα προγραμμάτων είναι, για τεχνικούς λόγους, δυνατή και στη γερμανική επικράτεια, σε περιορισμένη, όμως, μόνον ακτίνα. Τα προγράμματα αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο εμπορικής εκμεταλλεύσεως στη Γερμανία.

14 Η Lagardère διαθέτει επίσης ένα χερσαίο ψηφιακό κύκλωμα το οποίο επιτρέπει, σε περίπτωση δυσλειτουργίας του δορυφόρου, τη μετάδοση των σημάτων από τις εγκαταστάσεις του Παρισιού στον εγκατεστημένο στη Γερμανία πομπό. Προ της καθιερώσεως του δορυφορικού συστήματος, το χερσαίο αυτό σύστημα αποτελούσε το μόνο μέσο προωθήσεως σημάτων προς τον εν λόγω πομπό. Εντούτοις, το σύστημα αυτό εξακολουθεί επί του παρόντος να λειτουργεί.

15 Καθόσον η Lagardère χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια των εκπομπών της φωνογραφήματα που προστατεύονται από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, καταβάλλει για τη χρήση αυτή, στη Γαλλία, αμοιβή στους καλλιτέχνες ερμηνευτές και στους παραγωγούς των εν λόγω φωνογραφημάτων (στο εξής: αμοιβή για τη χρήση φωνογραφημάτων). Η αμοιβή αυτή εισπράττεται κατά τρόπο συλλογικό από την SPRE. Στη Γερμανία, για την ραδιοτηλεοπτική μετάδοση των ίδιων φωνογραφημάτων, η CERT κατέβαλλε ετήσια κατ' αποκοπήν αμοιβή στην GVL, η οποία είναι ομόλογη της SPRE εταιρία γερμανικού δικαίου.

16 Προς αποφυγή της καταβολής διπλής αμοιβής για τη χρήση φωνογραφημάτων, συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της Europe 1 και της SPRE, η ισχύς της οποίας παρατάθηκε έως τις 31 Δεκεμβρίου 1993, προέβλεπε ότι από το ποσό της αμοιβής που η Europe 1 οφείλει στους καλλιτέχνες ερμηνευτές και στους παραγωγούς θα αφαιρείται το ποσό που η CERT καταβάλλει στην GVL.

17 Μολονότι από 1ης Ιανουαρίου 1994 καμία συμφωνία δεν εξουσιοδοτούσε πλέον την Europe 1 να προβαίνει στην αφαίρεση του εν λόγω ποσού, η εν λόγω εταιρία εξακολούθησε να εφαρμόζει την πρακτική αυτή. Η SPRE, εκτιμώντας ότι ο συγκεκριμένος τρόπος υπολογισμού ήταν αδικαιολόγητος, άσκησε αγωγή κατά της Europe 1 ενώπιον του tribunal de grande instance de Paris, το οποίο δέχθηκε το αίτημά της για καταβολή, εκ μέρους της Europe 1, του συνόλου της αμοιβής. Κατόπιν επικυρώσεως της αποφάσεως αυτής από το cour d'appel de Paris, η Lagardère, διάδοχος της Europe 1, άσκησε αναίρεση ενώπιον του Cour de cassation.

18 Το Cour de cassation, εκτιμώντας ότι στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του ανακύπτουν, λαμβανομένης, ιδίως, υπόψη μιας αποφάσεως του Bundesgerichtshof (Γερμανία) της 7ης Νοεμβρίου 2002, ζητήματα ερμηνείας των οδηγιών 92/100 και 93/83, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Διέπεται η εύλογη και ενιαία αμοιβή του άρθρου 8, [παράγραφος 2], της οδηγίας 92/100 [...] και του άρθρου 4 της οδηγίας 93/83 [...], η οποία οφείλεται για φωνογραφήματα που εκδίδονται για εμπορικούς σκοπούς και παρουσιάζονται σε αναμεταδιδόμενα προγράμματα, από τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένος αναμεταδότης τον οποίο εταιρία ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων που εκπέμπει από γειτονικό κράτος μέλος χρησιμοποιεί, κατόπιν παραχωρήσεώς του από κατά πλειοψηφία θυγατρική της εταιρία, για την επέκταση της μεταδόσεως των προγραμμάτων της σε μερίδα του κοινού του κράτους μέλους από το οποίο εκπέμπει;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί η εταιρία που εκπέμπει να αφαιρεί τα καταβαλλόμενα από τη θυγατρική της ποσά από το ποσό της αμοιβής που της ζητείται για τη συνολική λήψη στην επικράτεια του κράτους μέλους από το οποίο εκπέμπει;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

19 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν, σε περίπτωση ραδιοφωνικής μεταδόσεως όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οδηγία 93/83 επιτρέπει να διέπεται η αμοιβή για τη χρήση φωνογραφημάτων μόνον από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη η εταιρία που εκπέμπει, απαγορεύοντας την παράλληλη εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο είναι, για τεχνικούς λόγους, εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές αυτές στο πρώτο κράτος μέλος.

20 Η Lagardère, η SPRE και η Γαλλική Κυβέρνηση εκτιμούν ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 93/83, κατά το οποίο η παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου λαμβάνει χώρα αποκλειστικά στο κράτος μέλος στο οποίο εισάγονται τα σήματα-φορείς προγραμμάτων, ορίζει με σαφήνεια ότι μία μόνο νομοθεσία διέπει την αμοιβή για τη χρήση φωνογραφημάτων —στην υπόθεση της κύριας δίκης η γαλλική νομοθεσία—, αποκλειόμενης της σωρευτικής εφαρμογής περισσότερων νομοθεσιών.

21 Η GVL, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηρίζουν ότι η εν λόγω διάταξη δεν διέπει μια μετάδοση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης και ότι, ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή δεν απαγορεύει τη σωρευτική εφαρμογή των νομοθεσιών δύο κρατών μελών.

22 Επιβάλλεται, επομένως, να εξετασθεί εκ προοιμίου αν μια ραδιοφωνική μετάδοση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης αποτελεί «παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 93/83.

23 Κατά την ως άνω διάταξη, ως παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου νοείται «η πράξη της εισαγωγής, υπό τον έλεγχο και με ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, των σημάτων-φορέων προγραμμάτων που προορίζονται για λήψη από το κοινό σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος».

24 Καταρχάς, από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/83 προκύπτει ότι ένας τέτοιος δορυφόρος πρέπει να εκπέμπει, στο πλαίσιο αυτής της μεταδόσεως, σε ζώνες συχνότητας οι οποίες, σύμφωνα με τη νομοθεσία περί τηλεπικοινωνιών, προορίζονται αποκλειστικά για την εκπομπή σημάτων προς λήψη από το κοινό (στο εξής: ανοιχτές ζώνες συχνότητας) ή για κλειστή επικοινωνία μεταξύ δύο σημείων (στο εξής: κλειστές ζώνες συχνότητας). Εντούτοις, κατά την εν λόγω διάταξη, στην περίπτωση της κλειστής επικοινωνίας, οι συνθήκες υπό τις οποίες γίνεται η ατομική λήψη των σημάτων πρέπει να είναι παρόμοιες με αυτές της επικοινωνίας σε ανοιχτές ζώνες συχνότητας.

25 Δεδομένου ότι τόσο η Γαλλική Κυβέρνηση, κατόπιν γραπτής ερωτήσεως του Δικαστηρίου, όσο και οι σύμβουλοι της Lagardère, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επιβεβαίωσαν ότι η μετάδοση των σημάτων δεν πραγματοποιείται σε ανοιχτές ζώνες συχνότητας, επιβάλλεται να εξετασθεί εάν, στο πλαίσιο ραδιοφωνικής μεταδόσεως όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η ατομική λήψη σημάτων μπορεί να πραγματοποιείται υπό συνθήκες παρόμοιες με αυτές της επικοινωνίας σε ανοιχτές ζώνες συχνότητας.

26 Δεδομένου ότι η οδηγία 93/83 δεν προσδιορίζει ρητώς το περιεχόμενο της επιταγής του άρθρου 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, επιβάλλεται ο προσδιορισμός της εν λόγω επιταγής βάσει του σκοπού της οδηγίας.

27 Συναφώς, από την έβδομη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας προκύπτει, καταρχάς, ότι η οδηγία αυτή σκοπεί στην άρση της αβεβαιότητας ως προς το

ζήτημα αν, για τη μετάδοση μέσω «δορυφόρων των οποίων τα σήματα είναι δυνατόν να ληφθούν απευθείας», τα σχετικά δικαιώματα πρέπει να αποκτηθούν μόνο στη χώρα εκπομπής.

28 Επιπροσθέτως, κατά τη δέκατη τρίτη αιτιολογική της σκέψη, η οδηγία 93/83 έχει ως σκοπό να θέσει τέρμα στη διαφορετική μεταχείριση που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών ως προς τη μετάδοση προγραμμάτων μέσω τηλεπικοινωνιακού δορυφόρου —ήτοι δορυφόρου που εκπέμπει σε κλειστές ζώνες συχνότητες—, ούτως ώστε καθοριστικό κριτήριο, στο σύνολο της Κοινότητας, να είναι το ζήτημα εάν τα έργα και τα άλλα προστατευόμενα στοιχεία παρουσιάζονται στο κοινό.

29 Πρέπει, εν συνεχεία, να επισημανθεί, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 39 των προτάσεών του και όπως προκύπτει από την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 1991, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα εφαρμοστέων στη ραδιοφωνική εκπομπή μέσω δορυφόρου και στην αναμετάδοση μέσω καλωδίου [COM(91) 276 τελικό], ότι, αρχικώς, μια τέτοια μετάδοση στο κοινό ήταν δυνατή απευθείας από δορυφόρο μόνο μέσω σημάτων που εκπέμπονταν σε ζώνες συχνότητας προοριζόμενες de jure για λήψη από το κοινό. Αντιθέτως, δεν υπήρχε πρόβλεψη για πραγματοποίηση αυτής της μεταδόσεως μέσω σημάτων που εκπέμπονταν σε κλειστές ζώνες συχνότητας. Εντούτοις, με την τεχνολογική εξέλιξη των δορυφόρων και των κεραιών λήψεως που προορίζονται για το ευρύ κοινό, κατέστη δυνατή η εκπομπή απευθείας για το κοινό σε κλειστές ζώνες συχνότητας. Ακόμη και αν οι εν λόγω ζώνες συχνότητας δεν προορίζονται, κατά τη νομοθεσία περί τηλεπικοινωνιών, αποκλειστικά για τη μετάδοση στο κοινό, μετά την έκδοση της οδηγίας 93/83, το κοινό μπορούσε να λαμβάνει de facto τα σήματα-φορείς προγραμμάτων απευθείας από δορυφόρους που χρησιμοποιούσαν αυτές τις ζώνες συχνότητας.

30 Επομένως, βούληση του κοινοτικού νομοθέτη ήταν η οδηγία να διέπει τις μεταδόσεις μέσω δορυφόρων που χρησιμοποιούν κλειστές ζώνες συχνότητας, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η τεχνολογική αυτή εξέλιξη, και, συνακόλουθα, προβλέφθηκε η υπαγωγή των μεταδόσεων αυτών στο καθεστώς της οδηγίας 93/83 μόνον εφόσον το κοινό μπορεί να λαμβάνει τα σήματα ατομικά και απευθείας από τους εν λόγω δορυφόρους.

31 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένας περιορισμένος κύκλος ατόμων που δύνανται να λαμβάνουν τα προερχόμενα από τον δορυφόρο σήματα αποκλειστικά μέσω επαγγελματικού εξοπλισμού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κοινό, δεδομένου ότι το κοινό πρέπει να αποτελείται από έναν ακαθόριστο αριθμό εν δυνάμει ακροατών (βλ., επί της έννοιας του κοινού, απόφαση της 2ας Ιουνίου 2005, C-89/04, Mediakabel, Συλλογή 2005, σ. I-4891, σκέψη 30).

32 Εν προκειμένω, όμως, οι διάδικοι της κύριας δίκης συμφωνούν ως προς το γεγονός ότι τα προερχόμενα από τον δορυφόρο σήματα είναι κωδικοποιημένα και ότι ή λήψη τους είναι εφικτή μόνο με επαγγελματικό εξοπλισμό. Αντιθέτως, η λήψη των σημάτων αυτών δεν είναι εφικτή με εξοπλισμό προοριζόμενο για χρήση από το ευρύ κοινό.

33 Σε μια τέτοια περίπτωση, η ατομική λήψη δεν πραγματοποιείται υπό συνθήκες παρόμοιες με αυτές των μεταδόσεων σε ανοιχτές ζώνες συχνότητας. Συνεπώς, ο εν λόγω δορυφόρος δεν λειτουργεί, στο πλαίσιο της ραδιοφωνικής μεταδόσεως της υποθέσεως της κύριας δίκης, ως δορυφόρος κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/83.

34 Δεύτερον, από τις προηγούμενες εκτιμήσεις, ιδίως αυτές της σκέψεως 32 της παρούσας αποφάσεως, συνάγεται επίσης ότι μια ραδιοφωνική μετάδοση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν πληροί μια ακόμη προϋπόθεση του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, της εν λόγω οδηγίας, ήτοι την προϋπόθεση κατά την οποία τα σήματα-φορείς προγραμμάτων πρέπει να προορίζονται για λήψη από το κοινό.

35 Από τη σύγκριση του κειμένου της διατάξεως αυτής σε διάφορες γλώσσες, ιδίως στην αγγλική («programme-carrying signals intended for reception by the public»), στη γερμανική («die programmtragenden Signale, die für den öffentlichen Empfang bestimmt sind»), στην ισπανική («las señales portadoras de programa, destinadas a

la recepción por el público») ή στην ολλανδική («programmadragende signalen voor ontvangst door het publiek»), προκύπτει ότι προοριζόμενα για λήψη από το κοινό πρέπει να είναι τα σήματα και όχι τα προγράμματα που αυτά φέρουν.

36 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από τον σκοπό της οδηγίας 93/83, για τον οποίο έγινε μνεία με τις σκέψεις 29 και 30 της παρούσας αποφάσεως.

37 Σε περίπτωση, όμως, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, για το κοινό προορίζονται τα προγράμματα και όχι τα σήματα που εκπέμπονται προς τον δορυφόρο και επιστρέφουν στη γη.

38 Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα σήματα αυτά είναι κωδικοποιημένα και ότι η λήψη τους είναι εφικτή μόνο με επαγγελματικό εξοπλισμό, όπως αυτόν που διαθέτει, ιδίως, ο χερσαίος πομπός του Felsberg. Εντούτοις, η Lagardère, η εταιρία που εκπέμπει και ελέγχει το σύνολο των επίμαχων μεταδόσεων, αναγνωρίζει ότι, επί του παρόντος, το κοινό δεν μπορεί να λάβει αυτά τα σήματα. Επομένως, πρόθεσή της δεν είναι να λάβει το κοινό τα σήματα που εκπέμπονται προς τον δορυφόρο και επιστρέφουν στη γη. Πράγματι, στο πλαίσιο μιας τέτοιας μεταδόσεως, το κοινό είναι λήπτης σημάτων διαφορετικής φύσεως, ήτοι αυτών που εκπέμπονται σε μακρά κύματα, που δεν μεταδίδονται μέσω δορυφόρου. Η Lagardère εισάγει, επομένως, τα προοριζόμενα για τον δορυφόρο σήματα αποκλειστικά για να τα μεταδώσει στον εν λόγω χερσαίο πομπό, ο οποίος αναμεταδίδει τα προγράμματα σε πραγματικό χρόνο με άλλον τρόπο και όχι μέσω του δορυφόρου. Συνεπώς, ο μόνος λήπτης των σημάτων που αποτελούν αντικείμενο της επίμαχης στην κύρια δίκη μεταδόσεως μέσω δορυφόρου είναι ο συγκεκριμένος πομπός.

39 Τρίτον, κατά την επιταγή του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, της οδηγίας 93/83, τα σήματα–φορείς προγραμμάτων πρέπει να μεταδίδονται στο κοινό «σε μια

αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς τον δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος». Συγκεκριμένα, η οδηγία αυτή αφορά ένα κλειστό σύστημα μεταδόσεως, κεντρικό, ουσιώδες και αναντικατάστατο στοιχείο του οποίου αποτελεί ο δορυφόρος, ώστε, σε περίπτωση δυσλειτουργίας του, να καθίσταται τεχνικώς αδύνατη η μετάδοση σημάτων και, ως εκ τούτου, το κοινό να μη λαμβάνει καμία εκπομπή.

40 Αντιθέτως, η οδηγία 93/83 δεν αφορά, κατ' αρχήν, ένα σύστημα ή υποσύστημα μεταδόσεως του οποίου η βασική μονάδα αποτελείται από χερσαίο πομπό και το οποίο, από της εγκαταστάσεώς του, λειτουργεί μέσω χερσαίου ψηφιακού κυκλώματος. Μολονότι, ένα τέτοιο σύστημα ή υποσύστημα μπορεί, σε δεδομένο χρόνο, να συμπληρωθεί με τηλεπικοινωνιακό δορυφόρο, ο δορυφόρος αυτός δεν καθίσταται ουσιώδες, κεντρικό και αναντικατάστατο στοιχείο του συστήματος.

41 Τέταρτον, τη συγκεκριμένη στιγμή κατά την οποία, σε περίπτωση δυσλειτουργίας του δορυφόρου, η εταιρία θα μετέδιδε τα σήματα από το χερσαίο ψηφιακό κύκλωμα προς τον εν λόγω χερσαίο πομπό δεν θα υφίστατο δορυφορική μετάδοση και, επομένως, θα αποκλειόταν εξ ορισμού η εφαρμογή της οδηγίας 93/83. Εάν, αντιθέτως, γινόταν δεκτή η άποψη της Lagardère και της Γαλλικής Κυβερνήσεως, η μετάδοση αυτή θα υπαγόταν, κατ' ανάγκη, στο καθεστώς της οδηγίας 93/83 από το χρονικό σημείο κατά το οποίο θα αποκαθίστατο η λειτουργία του δορυφόρου. Συνεπώς, η δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας θα αποτελούσε συνάρτηση απρόβλεπτων συνθηκών, συνδεόμενων με συγκυριακές περιστάσεις κατά τη λειτουργία του δορυφόρου, ενδεχόμενο που θα μετέτρεπε το καθεστώς που ισχύει για τα συγγενικά του δικαιώματος του δημιουργού δικαιώματα σε κατάσταση χαρακτηριζόμενη από έλλειψη ασφάλειας δικαίου.

42 Μια τέτοια κατάσταση δεν θα ήταν σύμφωνη με τον σκοπό της εν λόγω οδηγίας, ήτοι την εξασφάλιση, τόσο υπέρ των ραδιοφωνικών οργανισμών όσο και υπέρ των δικαιούχων, ασφάλειας δικαίου ως προς τη νομοθεσία που εφαρμόζεται επί μιας αλυσίδας μεταδόσεων.

43 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι μια ραδιοφωνική μετάδοση, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83. Κατά συνέπεια, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 2, στοιχείο β', του εν λόγω άρθρου.

44 Ως εκ τούτου, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, σε περίπτωση ραδιοφωνικής μεταδόσεως όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οδηγία 93/83 επιτρέπει να διέπεται η αμοιβή για τη χρήση φωνογραφημάτων όχι μόνον από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη η εταιρία που εκπέμπει, αλλά και από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι, για τεχνικούς λόγους, εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές αυτές στο πρώτο κράτος μέλος.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

45 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/100 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για τον καθορισμό της διαλαμβανόμενης στην εν λόγω διάταξη εύλογης αμοιβής, η εταιρία που εκπέμπει έχει δικαίωμα να αφαιρέσει μονομερώς από το ποσό της αμοιβής για τη χρήση φωνογραφημάτων που οφείλεται στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένη το ποσό της αμοιβής που καταβλήθηκε ή ζητείται στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές στο πρώτο κράτος μέλος.

46 Επιβάλλεται, εκ προοιμίου, να τονισθεί ότι από τη διατύπωση και την οικονομία της προκύπτει ότι η οδηγία 92/100 προβλέπει μια ελάχιστη εναρμόνιση στον τομέα των συγγενικών του δικαιώματος του δημιουργού δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, η εν λόγω οδηγία δεν έχει ως σκοπό να θέσει υπό αμφισβήτηση την αρχή της εδαφικότητας των δικαιωμάτων αυτών, αρχή αναγνωριζόμενη από το διεθνές δίκαιο και από τη Συνθήκη ΕΚ. Τα δικαιώματα αυτά έχουν, επομένως, εδαφικό χαρακτήρα, ενώ, εξάλλου, το εσωτερικό δίκαιο δύναται να επιβάλλει κυρώσεις μόνο για πράξεις που τελέσθηκαν εντός της εθνικής επικράτειας.

47 Επιπροσθέτως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα προγράμματα που περιλαμβάνουν προστατευόμενα φωνογραφήματα μεταδίδονται μέσω χερσαίων πομπών εγκατεστημένων στο γαλλικό έδαφος, καθώς και από χερσαίο πομπό εγκατεστημένο στο γερμανικό έδαφος. Επομένως, καθόσον οι πράξεις ραδιοφωνικής μεταδόσεως τελούνται εντός της επικράτειας δύο κρατών μελών, τα εν λόγω δικαιώματα οφείλονται βάσει και των δύο νομοθεσιών.

48 Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν υφίσταται αντικειμενικός λόγος ο οποίος να δικαιολογεί τον καθορισμό, εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή, σαφών λεπτομερειών περί καθορισμού ενιαίας εύλογης αμοιβής, που θα οδηγούσε, κατ' ανάγκην, το Δικαστήριο στην υποκατάσταση των κρατών μελών, στα οποία η οδηγία 92/100 δεν επιβάλλει την υποχρέωση εφαρμογής κάποιου ειδικού κριτηρίου. Επομένως, εναπόκειται αποκλειστικά στα κράτη μέλη να καθορίζουν, στην επικράτειά τους, τα πλέον κατάλληλα κριτήρια προκειμένου να εξασφαλίζεται ο σεβασμός της κοινοτικής έννοιας της εύλογης αμοιβής (απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2003, C-245/00, SENA, Συλλογή 2003, σ. I-1251, σκέψη 34).

49 Εντούτοις, τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους στον τομέα αυτόν εντός των ορίων που επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο και, ιδίως, το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/100, κατά το οποίο μια τέτοια αμοιβή πρέπει να είναι εύλογη. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν κριτήρια περί εύλογης αμοιβής τα οποία να επιτρέπουν την επίτευξη της προσήκουσας ισορροπίας μεταξύ του συμφέροντος των καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών των φωνογραφημάτων να εισπράττουν αμοιβή για τη ραδιοφωνική μετάδοση συγκεκριμένου φωνογραφήματος και του συμφέροντος των τρίτων να μπορούν να μεταδίδουν ραδιοφωνικώς το εν λόγω φωνογράφημα υπό εύλογες συνθήκες (προπαρατεθείσα απόφαση SENA, σκέψη 36).

50 Επομένως, ο εύλογος χαρακτήρας της αμοιβής αυτής, η οποία αντιστοιχεί στην αντιπαροχή της χρήσεως εμπορικού φωνογραφήματος για τους σκοπούς, ειδικότερα, ραδιοφωνικής μεταδόσεως, πρέπει να καθορίζεται λαμβανομένης, ιδίως, υπόψη της αξίας της συγκεκριμένης χρήσεως στις οικονομικές συναλλαγές (προπαρατεθείσα απόφαση SENA, σκέψη 37).

51 Για τον καθορισμό της αξίας αυτής, πρέπει να συνεκτιμώνται, ως προς το συγκεκριμένο αυτό ζήτημα, τα κριτήρια της δέκατης έβδομης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 93/83 και να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι της εκπομπής, όπως, ιδίως, η πραγματική ακροαματικότητα, η δυνητική ακροαματικότητα και η γλώσσα στην οποία μεταδίδεται.

52 Η χρήση φωνογραφημάτων για πράξη ραδιοφωνικής μεταδόσεως στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω χερσαίος πομπός ουδόλως μειώνει την πραγματική ή δυνητική ακροαματικότητα στο κράτος όπου είναι εγκατεστημένη η εταιρία που εκπέμπει ούτε, επομένως, την αξία αυτής της χρήσεως στις οικονομικές συναλλαγές στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

53 Από τη δικογραφία προκύπτει, βεβαίως, ότι η ραδιοφωνική μετάδοση φωνογραφημάτων τυγχάνει πραγματικής εμπορικής εκμεταλλεύσεως μόνο στη Γαλλία, εφόσον τον διαφημιστικό χρόνο των οικείων προγραμμάτων εκμεταλλεύονται αποκλειστικά γαλλικές επιχειρήσεις. Ομοίως, σχεδόν το σύνολο των ακροατών βρίσκεται στη Γαλλία, καθόσον, αφενός, η λήψη της επίμαχης ραδιοφωνικής εκπομπής είναι δυνατή σε περιορισμένη ακτίνα στο γερμανικό έδαφος και, αφετέρου, η εκπομπή μεταδίδεται στη γαλλική γλώσσα.

54 Εντούτοις, καθόσον στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω χερσαίος πομπός υφίσταται ένα πραγματικό ή εν δυνάμει κοινό των εκπομπών, η χρήση προστατευόμενων φωνογραφημάτων αποκτά κάποια οικονομική αξία, έστω και μικρή, και σε αυτό το κράτος μέλος. Συνεπώς, το κράτος αυτό δύναται, λαμβανομένης υπόψη της υπομνησθείσας με τη σκέψη 46 αρχής της εδαφικότητας, να απαιτεί την καταβολή εύλογης αμοιβής για τη ραδιοφωνική μετάδοση των εν λόγω φωνογραφημάτων στο έδαφός του. Οι μνημονευθείσες με την προηγούμενη σκέψη περιστάσεις, οι οποίες περιορίζουν την οικονομική αξία μιας τέτοιας χρήσεως, ασκούν επιρροή μόνον ως προς το ύψος αυτής της αμοιβής, ενώ η συνεκτίμησή τους κατά τον καθορισμό της απόκειται στα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους. Αντιθέτως, οι περιστάσεις αυτές δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι η κατ' αυτόν τον τρόπο καθοριζόμενη αμοιβή αντιστοιχεί στη χρήση φωνογραφημάτων στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και η καταβολή της δεν μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό της εύλογης αμοιβής σε άλλο κράτος μέλος.

55 Κατόπιν των ανωτέρω, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/100 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για τον καθορισμό της διαλαμβανόμενης στην εν λόγω διάταξη εύλογης αμοιβής, η εταιρία που εκπέμπει δεν δύναται να αφαιρεί μονομερώς από το ποσό της αμοιβής για τη χρήση φωνογραφημάτων που οφείλεται στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένη το ποσό της αμοιβής που καταβλήθηκε ή ζητείται στο κράτος μέλος εντός του οποίου είναι εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές στο πρώτο κράτος μέλος.

Επί των δικαστικών εξόδων

56 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Σε περίπτωση ραδιοφωνικής μεταδόσεως όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, επιτρέπει να διέπεται η αμοιβή για τη χρήση φωνογραφημάτων όχι μόνον από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη η εταιρία που εκπέμπει, αλλά και από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο είναι, για τεχνικούς λόγους, εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές αυτές στο πρώτο κράτος μέλος.**

2) **Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για τον καθορισμό της διαλαμβανόμενης στην εν λόγω διάταξη εύλογης αμοιβής, η εταιρία που εκπέμπει δεν δύναται να αφαιρεί μονομερώς από το ποσό της αμοιβής για τη χρήση φωνογραφημάτων που οφείλεται στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένη το ποσό της αμοιβής που καταβλήθηκε ή ζητείται στο κράτος μέλος εντός του οποίου είναι εγκατεστημένος ο χερσαίος πομπός που μεταδίδει τις εκπομπές στο πρώτο κράτος μέλος.**

(υπογραφές)